

МЕШАКОВ ИЛҖА ГРИГОРЬЕВИЧ

/10.08.1924 - 12.10.1971/

Муркаш районенчи Пәсәрман яләнче суралнә. 1942 сұлхи сурла уйахәнче Хёрлө Сар ретне тәнә, Хёвел анәс, Кәнтәр-Хёвел анәс, Сеҗен хир, 2-мөш, 3-мөш Украина фронтәсенче җапәснә. Пәр тытасура ИлҖа Григорьевич ултә фрица тәп тунә, иккәшне тыткәна илнө.

Одесса облаҗәнче Кәнтәр Буг шывө урлә каҗнә тата сылтәм җыранәнче сирепленнө чухне йывәр условисенче пуҗарулах, тәләнмелле паттәрләхпа хәюлләх кәтартнә. 1944 сұлхи пуш уйахән 26-мөшәнче пысаках мар ушкәппа хәйсенчен самаях вәйлә та йышлә тәшмана йышәннә траншейәсенчен хөссе кәларнә. ИлҖа Мешаков автомачәпе мала тухса юлтәшәсене траншейәсене тытса илме тата сирепленнө пуләннә.

1944 сұлхи җәртме уйахән 3-мөшәнче И.Г.Мешаков рәдвоё Совет Союзән Паттәрә ятне панә.

ОРЛОВ ФЕДОТ НИКИТИЧ

/19.02.1913 - 13.02.1988/

Етәрне уесән Кәҗән Ямаш яләнче /халә Етәрне районә/ суралнә. Хёрлө җарта 1932 сұлтанпа, 1935 сұлта Ейскри авиаци җар летчикәсен шулне, 1943 сұлта Сывләш җар Вәйәсен команда йышне сәнетекен Аслә тактика курсәсене вәренсе пәтернө. Федот Орлов 1937 сұлта Китайра Япони милитарисчәсемпе җапәснә, 1939-40 сұлсенче финн вәрҗине хутшәнәт. Вәрҗә тухсанах фронта лекнө, Япони вәрҗинче те пулнә.

1939 сұлхи суркунне уәнн учителә тата юлтәшә, эскадрилья командирән җумә Николай Францевич Гастелло паттәрән вилет. Отряд командирә Федот Никитич, Николай Гастелло отрядәнчи летчиксем митинга юратнә юлтәшәшән тавәрма, Тәван җәр-шывшән юлашки юн тумламәччен кар тәв тупа тәвәҗсә. Каҗхине Ф.Орлов экипажә тәшман аэродромнә икә тонна сурә ытла "кучченәҗпе" хәналанә, нумай самоләт сунтарса янә, виҗә вярәнта сирпәтсе вәйлә аркатнә. Пирә самоләтсем те сиенленнө. Аэродрома 32, хәш чухне 50 суряд шәтәхәпе тавәрәннә самантсем те пулнә. Пәррехинче экипаж чукун сұл станцине аркатнә хыҗсән 132 нимәс офицәт ишәлчәк айәнче хәйән виләмне тупнә. Сұлталәк сурә җә җапәсә Федот Орлов хәйән отрячәпе тәшманән 93 самоләтне 50 ытла танкне, вун-вун эшелонне тәп тунә. Араслан пәр харсәр җапәснәшән тивәснө те пирән ентеш, мухтавлә летчик Ф.Н.Орлов Совет Союзән Паттәрә ятне илме.

ОСИПОВ АЛЕКСАНДР МИХАЙЛОВИЧ

/15.07.1920 - 19.02.1945/

Улатәр районенчи Ямской Гора сад яләнче суралнә. Улатәр аэроклубран вәренсе тухсан 1938 сұлхи җүх уйахәнче ана Совет җарне чәнсе илнө те Ангеләс авиаци җар училищине вәренсе янә. 1941 сұлхи утә уйахәнче Одесса авиаци җар пилотәсен шуләнче пилот-инструктор пулнә, направлени панә. 1943 сұлхи сурла уйахәнче Тәван җәр-шывшән Аслә вәрҗине хутшәнәт. Брянск, 2-мөш Прибалтика, 1-мөш, 2-мөш Белорусси фронтәсенче җапәсәт.

569-мөш штурмлахан авиаци полкән эскадрилья командирә Осипов капитан 83 җар вәренче пулнә.

...Ултә штурмовик ИЛ-2 самоләтсемпе Осипов ертсе пәрне Балти тинәснө тәшман карапәсене путарма сұл тылнә. Хәйсем пәтессе туякан фашистсем зениткәсенчен вәсем сире вут-хәм салнә. Карапсем пәрин хыҗсән тепри вут-сұләм айна пулаҗсә. Акә Осипов самоләчән моторә те тивсе илет. Кәҗәк самоләт сирпәнмелле.

- Сывә пуләр, туссем! Тәван җәр-шывшән, совет халәхәшә вилетән! Чәваш Ене салам кәләр. Сывә пултәр сәнтәшә.

ОСИПОВ АЛЕКСАНДР МИХАЙЛОВ

/15.07.1920 – 19.02.1945

Улатӑр районӑнчи Ямской сад ялӑнче ҫуралнӑ. Улатӑр аэроклубран вӑренсе тухсан 1938 ҫулхи чӳк уйӑхӑнче ӑна Ҫӑрне чӑнсе илнӗ те Энгельс авиаци ҫар училищине вӑренӑн. 1941 ҫулхи утӑ уйӑхӑнче Одесса авиаци ҫар пилот школӑнче пилот-инструктор пулуп направлени панӑ. 1943 ҫулхи ҫурла уйӑхӑнче Тӑван ҫӑр вӑн Аслӑ вӑрҫине хутшӑнуп Брянск, 2-мӑш Прибалтика, 2-мӑш, 2-мӑш Белорусси фронтӑнче ҫапӑҫать.

569-мӑш штурмлакан эскадрилья командирӗ Осипов капитан 83 ҫар вӑрҫӑнче пулнӑ.

...Ултӑ штурмовик ИЛ-2 самолетсемпе Осипов ертсе ӑман пулуп Балти тинӑсӑне тӑшман карапӑсене путарма ҫул тӑшман Хӑйсем пӑтессе туякан фашистсем зениткӑсенчен вӑсем ҫап вут-хӑм сапнӑ. Карапсем пӑрин хыҫҫӑн тепри вут-ҫулӑм пулаҫҫӗ. Акӑ Осипов самолечӑн моторӗ те тивсе илет. Кӑҫ самолет сирпӑнмелле.

– Сывӑ пулӑр, туссем! Тӑван ҫӑр-шывшӑн, совет халӑхӑн вилетӗп! Чӑваш Ене салам калӑр. Сывӑ пултӑр ҫӑнтерӗр! Осипов сасси вут-ҫулӑм ыталаса илнӗ самолетри радикопула илтӑннӗ. Хӑй вара штурвала ҫынсемпе, техникапа тӑшман тулнӑ тӑшман карапӑ ҫинелле тытнӑ.

А.М.Осипов капитана вилнӗ хыҫҫӑн 1945 ҫулхи ҫурла уйӑхӑн 18-мӑшӑнче Совет Союзӑн Паттӑрӗ ятне панӑ.

(Малалли ҫитес номерте).